

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

Qvaestio I. De substa[n]tia voti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

QVÆSTIO I.

DE SVBSTANTIA VOTI.

S.Tho. 2.2. quæst. 88.

ARTICVLVS I.

*Vtrum votum sit alicuius rei possibile,
ad quam vi præcepti non
tenebamur.*

HUNC statim in fronte articulum proponimus. Vtū votum sit rei alicuius possibile, quam antea vi præcepti non debebamus? Nam nihil est quod Deo non sit vigore præcepti debitum, inanis est nouendi religio. Et arguitur a parte negatiua. Nihil operis præstare Deo possumus, quod ei non sit à nobis tenore præcepti dilectionis super omnia debitum, ergo vanum est quidpiā vouere. Probatur antecedens. Tenemur eū diligere ex toto corde, ex tota mente, & ex totis viribus, ergo nihil est, quod virtute huius maximi mandati, nō illi debeamus. Secundo, ille nos de nihilo creauit, suaque misericordia pascit, & sustentat, ergo quidquid sumus, atque adeo quidquid operari possumus, illi debemus immo vere, vt etiam Ethnicus ipse Aristot. 5 Phyc agnouit, nihil ei possumus pro susceptis beneficijs par repondere nihil ergo et alias in debitum spondere possumus. In contrariū autē reclamat tota scriptura sacra, vt Deut. 23. Cum votum voueris. Domino Deo tuo, non tardabis reddere, & Psal. 75. Vouete & reddite Domino Deo vestro.

Hanc quasi iunculam, licet scholasticis insolitam quam superficie tenus in calce secundi libri tetigimus, toti huic nostre disputationi præforibus affiximus, vt Lutheranis obuiam occurreremus qui hanc vouendi religionem futelem & commentitiā contendunt. De qua re illos lib. 3. de natura & gra. cap. 2. in iudicium detulimus. Lutherus inquam in suo damnato Opere De uotis monasticis demoliti niritur morem hunc ecclesiasticum, quoniam res est, inquit sine auctoritate & exemplo scripturæ, merumque ac perniciosum hominum

inuentum Audi monachum, quanto impetu suum quomodo institutum, idque potest ea Lutherani in suis dogmatibus cōtinuare studuerunt. Fuit n. Lutherus omnium hæresum. Vt uellet fidus atque impudens renouator. Ille quippe molimen hoc fuit ante motus. Contra quem celeberrimus Thom. Vvald tom. 4. de sacramentalibus, tit. 9. ca. 83. & 84. doctissime, disertissime, de hac re differuit. Sed vt alios omittamus rationem originemque erroris huius, vt nos loco citato explicuimus, ex duobus fontibus Lutherus deduxit. Primus fuit, quod putauit præcepto dilectionis Dei super omnia teneri nos ad omnia opera officiaque illi offerenda, quæ facere possumus, vt in primo argumento dicebamus. Vnde continuo intulit, non solum nullam esse opus quod non sit natura sua præceptum verum & nullatenus mortales in hac vita posse illud præceptum satis implere. Quapropter aut quemcumque quantumcumque iustum in omnibus operibus delinquere, vt arti. 31. & 32. ad Leonem adstrui. Quoniam arbitratur hunc dilectionis modum quocumque præcepto cōcludi, quem quidem modum cum pro ratione præcepti adhibere non possumus, quocumque opere delinquimus. Sed tamen misericordia, inquit. Dei est, quod non nobis eandem omissionem imputet. Ex quo sibi ipsis inferunt nullam esse super erogationis opus, quod esse queat peculiaris materia voti. Alter istorum patidus fons extitit, quod opera iusti debent liberrime fieri, votum autem necessitatem inferre ac subinde libertati obstat. At secundi huius ca pitis error qua stio sublequenti monstrabitur. Primum tamen expugnauimus loco citato, nimirum ostendentes quemadmodum an illa blasphemia persistant, quod Deus nos ad impossibile obliget. Hæc autem expugnatio nihil ad præsens. Sed idcirco de hoc errore meminimus, vt radicem panderemus ex quam illas in nos blasphemias deprimum, porro quod distinguamus a præceptis consilia, cum tam omnia sint præcepta comprehendenda item quod putemus aliqua esse opera supererogationis, per que homines & nos præcipue monachi satisfacere gloriamur non solum pro nostris, verum etiam pro alienis delictis, de quibus subinde supererogationis operibus vota emittuntur. Fuit tamen hæresis hæc aduersus Pelagianos condēnata,

Aug. nata, vt refert Aug. in epiftola ad Paulin. Vbi ex decætorum erroribus illū quinque facit, quod diuites baptizari teneantur renūciare omnibus diuitijs. Rūdetur ergo ad quæftionem ea hōlica concludione. Præter opera præceptorum fupersunt alia non debita, quorum votum emittere iustum est, ac celebre religionis officium. Concludio tum frequenobus virtusque instrumenti testimonijs stabilitur, tum etiam locupletissimis sanctorum exemplis, ac subinde ineluctabili ratione. Oracula enim veteris legis iam cepimus ex Deut. 23. cinare, & ex Psal. 75. Exat, & Num. 6. lex. Vir siue mulier cum fecerint votum vt sanctificentur, & se voluerint dño consecrare, a vino & omni quod inebriare potest, abstinēbūt. Et Eccl. 31. quid uouisti Deo, ne moreris reddere. Et Plou. 20. Ruina est homini de uotari sanctos, & post uota retractare. Neque uero se satis ab his iaculis ab clypeo illo protegant, quod uerus lex iam pridem cum suis præceptis est antiquata, nam hæc non ex ceremonialis habetur, aut iudicialibus qua abolita sunt, sed plane inter moralia que natura iure perdurant. Immo uero quo istorum cæcitas apertius deprehendatur, Ethniconum mos locupletissimo testimonio est ipsissimo natura iure hanc uouendi religionem fundauit, sane quibus semper ubique terrarum solemne fuit tam rebus aff. etis, quam pro lætis uictorijs uota suis delubris nuncupare. Vnde Lilius lib. 1. Tullus, inquit, in re repida duodecim uouit Salto sanaque pallori & Pauri. Et Plaltes legem prospiciebat Euangelicam ubi aiebat. Imola Deo sacrificium laudis, & redde Altissimo uota tua. Sacrificium. n. laudis sacrosanctum conuiuium nostrum est, cui conuenit reddere uota. Mox & patrum exempla perpetuo durant, vt illa imitemur. De Iacob autem legitur Geneli 28. uouit uouisse Deo. Et de Anna Samuelis matre. Reg. 1. Et vt reliquos sileamus ex illo Luca 1. Quantum utrum non cognosco, clare colligitur sacratissima Virginis uotum, ut Aug. asserit in lib. de nuptijs & concupiscentia & refertur 27. q. 2. causa sufficiat. Et in noua lege de Paulo legitur. Actū 18. rotōd. esse sibi caput in Cæchris, quod haberet uotum. Et in Euangelio Mart. 16. constat uotum instituta Christo esse probatissima. Ait. n. primum esse eunuchos, qui se castrauerunt, hoc est, sua

sponte, absque legis vinculo, propter regnum celorum. Et ne contra cum Lutheranis existimare uer præceptū, subdit. Qui potest capere capiat. Cuius instar ait 1. ad Cor 7. Pau. De uirginibus præceptum nō habeo, consilium autem do. Deinceps subsequitur adolescentis historia, qui Christū interrogatione pulsans quid faceret, ut vitam haberet æternam responsum accepit, ut seruaret mandata. Cui rursus dicenti cū etia a iuuentute custodisse, respondit Christus. Si uis perfectus esse, uade & uende omnia que habes, & da pauperibus, & sequere me, ubi aperte perfectionis statum a præceptorum materia disereuit. Ait. n. primum. Si uis ad vitam ingredi, tanquam de re necessaria. Quare ut legitur Marc 10. postquam adolescens rēdit omnia seruasse, inuitus eum Christus, dilexit eum. Vnde fit consequens, non fuisse mentium, licet Hieron. & Orig. ad contrarium annuere uideantur. Ob idque Dominus cupiens eum ad ueritorem frugē promouere, culmen ei perfectionis monstrauit, quo post præceptorum fundamentum in consilijs prominet. Quocirca illico Petrus publico Apostolorum nomine subdit. Ecce nos reliquimus oīa, & sequi uisum te, quid ergo erit nobis? Super quo loco Aug. lib. 17. de Ciuit. Dei, ca. 7. ait, Hoc uotum potentissimi uouerant, iuxta illud 1. Reg. 2. Dans, uotum uouenti. Constat ergo Apostolos uoto se obsequio Christi consecrasse. Hæc aut non est loci petentis locupletius differere, quæ rursus q. 2. sub titulo de uoto religionis, in mentem redibunt. Sed expediebat statim in libri vestibulo rationem patefacere, cur extra præcepta materia parea: multa uouendi, quæ nō sunt lege debita. Ratio ergo concludionis de cotrario principio, quam quo Lutherani nituntur ducitur hæc. Plurima erant opera, ad que nullum nos cogit præceptum, multaq; alia, a quibus neque legis prohibitio nos arceret, ergo uoto possumus & ad illa nos obligare, & ab his nos cohibere. Probatur antecedens. Prouidentissimus Deus in edendis legibus, quibus nos cogeret nō tantū ad id aspexit, quod nos illi procreationis beneficio deberemus, quodq; a nobis posset absoluta auctoritate exigere, sed cū omnia suauiter pro cuiusq; conditione disponat ad id prorsus quod uineri morales secundum imbecilem naturam nostram

Hiero. Orig.

Aug.

Rō concludion.

nostram prestare sufficiebamus, nam lex omnes æque obligare debet, atque ad id maxime, quod tum ad eius cultum, tum ad nostram mutuam charitatem necessariū erat. Hoc autem non est quidquid vnusquilibet totis suis viribus assequere potest, sed ea prorsus quæ in Decalogo continentur, & quæ illi tanquam ibidem implicita appendent, ergo reliqua omnia in nostra sunt posita libertate, facere ea velimus an secus. Idq; apertius confirmatur Deus naturæ auctor, præter factorum decreta nihil nobis aliud edixit, quam quod ipsa præcepisset, natura autem non obligat vniversos vt vnusquisq; quantum potest, faciat, ergo neq; Deus. Alias non oēs ex æquo suis legibus obligaret, cum non omnes æqua valeant. Est ergo nihil minus quam vclania sic de Deo sentire vt isti predicant. Colligamus igitur multa nobis esse extra præceptorum lineam arbitraria & libera, quæ sint nobis votorum materia. Adde, quod votorum materia, vt paulo inferius patebit, non modo sunt consiliorum opera, verum & præceptorum. Sed hæcenus locuti sumus de illa peculiari, quæ non nisi voti obligatione sit debita.

Confir-
matio.

Ad primū arg.
D. Tho.
August.

Ad primū igitur argumentū in contrariū, negamus in maximo illo dilectionis mandato omnia complicari opera, quæ quisq; exhibere potest, sed satis est fictoria mente & anima & viribus Deum diligere, vt nihil eidem dilectioni aduersum admittamus, quod quidem in hac vita per Dei fauorē & subsidium implere possumus. Duplīter quippe, vt 2. 2. q. 10. 4. art. 6. auctor est S. Th. præceptum hoc impleri potest. Vno modo perfecte, scilicet dum ad fidem peruenitur quem Deus intendit qui sanè est, vt homo se illi omnimodo amore cōiungat, vt neq; venialiter delinquere, nec alium admittere amorem queat. Atq; hoc fiet in patria, quā se s. m. verbū Apostoli 1. ad Cor. 13. Deus erit omnia in omnibus. Vnde Aug. lib. de perse iust. Illa, inquit, plenitudinæ charitatis patriæ præceptum illud implebitur. Diliges Dñm Deum tuum ex toto corde tuo. Sed alio modo impletur imperfecte, quā scilicet non perueniatur ad finē, nisi a regula non receditur, quæ illuc ducit. Et isto modo impletur in via. Quare impletio hæc non eo dicitur imperfecta quod non sufficit ad cuiusdam culpam, sed quod per ipsam non assequimur fidem. Vnde

idem Aug. lib. de spiritu & tit. c. 26. inter militantem vitam & triumphantem sic distinet quod ad iustitiam huius vite quæ illo dilectionis mandato præscribitur, satis est non peccare. Neque id, inquit, deputandum est culpæ, quod nondum potest hic esse tanta Dei dilectio, quanta illius erit, dum a nobis conspicietur. Ad secundum autem respondetur, quod licet quidquid simus, signum Dei simus, non tamen quidquid operamur, ei virtute præcepti debemus, vt potest qui suas leges naturæ nostræ tenuitate admeritis est.

ARTICVLVS II.

Virum votum in solo voluntatis proposito perficitur.

Supposito, votum esse possibile propter liberam materiam, quæ extra præceptorum obligationem supersit, queritur de eius substantia, quæ per definitionem innotescit. Atqui ordine peripatetico prima inuestigatio est de genere, ac subinde de forma definitionis, scilicet de materia. Primum exploratur in hoc articulo, atq; alterum in sequenti. Competitissimum ergo cum sit, votum esse actionem humanam, queritur cuiusmodi sit potentia actus virum, scilicet sit voluntatis propositum, an vero intellectus promissio. Et arguunt, quod sit propositum. Est enim multis recepta definitio voti, quod sit conceptio boni propositi cum animi deliberatione firmata, quæ quis ad aliquid, vel faciendum vel non faciendum se Deo obligat, propositum autem huiusmodi firmum solo voluntatis motu perficitur, ergo votum in tali proposito consistit. Secundo & uox ipsam ostendit. Dicitur n. uotum a uoluntate, nam id quicquid proprio uoto facere dicitur quod uoluntate facit, cum ergo promissio non nisi rationis opus sit, sit consequens ut in uoluntate uotum consistat. Tertio. Illic uotum perficitur, unde obligatio nascitur, nam hæc est uoti gemina uirtus, obligatio autem ex solo proposito absque ulla promissione exoritur, ergo illic uotum consummatur. Probatur minor. Per hoc, quod quis mittit manum suam ad aratrum, obligatur ad opus, secundum illud Luc. 6. Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro, est

est aptus regno Dei, nempe quod obligatioem frangit, per hoc autem, quod quis opus proponit, mittit manum ad aratrum, ergo illic fit obligatio, atque adeo votum. In contrarium est illud Ecclesi. 5. Siquid vouisti Deo, ne moreris reddere, displicet enim ei in si delis & stultia promissio. Vbi quod prius nominatur uorum illico nuncupatur promissio, in qua ideo eius est substantia posita.

Ad quæstionis elucidatione hoc primū de nomine notandum est, quod est Latinis celebre, id que duplicis significatus. Est. n. uerbi illius nomen, quod est nouere, hoc est promittere, non cuique sed Deo, vel diuis. Promittere siquidem, polliceri. & spōdere, communia uerba sunt pollicitationū quæ uel Deo fiunt, uel hominibus, uouere autem eam præcisè significat, quæ fit Deo. Est namque uotum, ut in subsequentibus parebit religionis promissio, ac uirtus, qua soli Deo eiusque sanctis seruimus. Vnde Cicero ad Atticum. Ego me maiori religione quam quisque fuit ullius uoti obstrictu puto. Quæcirca uota nuncupare, est diuis uoce polliceri, & destinare pro felici reum euentu. At uero quia id quod a Deo uotis hoc est oblati promissionibus deponimus ualde desideramus, inde uia uenit, ut desiderium ipsum uotum dicatur. Vnde uoti compotes dicimur, & pro uoto succedere gaudeamus dum nostra assequimur desideria. Et uota facere idē est quod optare auere, & precari. Hic autem nō usurpat nōmē in hoc posteriori, sed in priori significatu, ut uouere sit uota emittere, & quod Latine dicitur, uota suscipere, hoc est aliquid Deo sancte polliceri. His præhabitis ad quæstionem duabus conclusionibus respondetur. Pior est. Ad uotum tria ex necessitate requiruntur. Primo quidem rationis deliberatio. Secundo uero propositum uoluntatis. Sed tertio promissio, in qua ratio perficitur uoti. Probat uotum & obligationem secum afferit ad aliquid faciendum uel cauendum, obligatio autē quæ ex propria uoluntate nascit, nam secus de illa quæ orit ex lege per modum promissionis fit, ergo ante promissionē nullū est uotum, Probat minorem. Obligat se homo alteri non aliter quam ordinando se illi, offerendoque id ad quod obligat ordo autē est opus rationis. Quare sicut imperando (qui est actus prudentiæ) ordinat homo ac

disponit quid fieri a suo famulo debeat, & deprecando quid sibi per superiorē fiat, sic promittendo ordinat, quid ipse pro alij facere disponat, atque adeo in hoc rationis actu consistit obligatio, ac subinde uorum. Promissio autem ex faciendi proposito proficiscitur, propositum uero, cum sit actus delicti erate uoluntatis, deliberatio rōnis antecedit, ergo tres isti actus sunt ad uotum ordine necessarij. Adde, quod cum ex promissione obligatio emergat, debet ei innotescere cui fit. Est aut hoc inter homines, ac Deum interstitium, quod cum nobis non nisi uocibus aut exteris nutibus aliena mens innotescat, non potest homo homini, nisi uoce aut signis quidpiā promittere. Vnde Prouer. 6. Illaqueatus es uerbis oris tui Deo autem (cui intima cordium patent, secundum illud 1. Reg. 16. Homines uident ea q̄ parant, sed Deus intuetur cor) per solam mentis loquelam fieri potest promissio. Quo fit, ut si uoti essentiam ac necessitatem spectes, in intellectu absque ulla uoce consumatur. Posterior conclusio. Solent nonnunquam duo alia superaddi uoto, quæ sunt illi accidentaria. Sed nihilominus ad eius attinent expressiorem firmitatem, ut pura externa oris pronuntiatio, secundum illud Psal. Reddam tibi uota mea, quæ distinxerunt labia mea. Quæ quidem uerba nō sunt respectu Dei necessaria sed respectu nostri, sicuti uocalis oratio, ad exerge faciendos nostros animos excitandosque mentis oculos in Deum. Secūdo etiam accipi solet aliorum testimonium, ut non solum Dei metus, uerum & humanus pudor firmiores nos reddat, ne uoti fidem defringamus. Quo forsitan alludit sententiarum Magister in 4. dist. 38. ubi ait, q̄ uotum est restitutio quædā promissionis spōtanæ quæ Deo, & de his quæ sunt Dei fieri debet, tamen & de testificatione interna forte loquatur, quæ se homo Deo debitorem confitatur. At uero quamuis hæc lucida sint nihilominus pluscula lucis indigent. In primis circa tres actus prioris conclusionis recolendum est ex Phil. Ethicor. cap. 9. & 10. tres esse prudentiæ actus scilicet consulere, & iudicare, seu sententiam ferre, ac tertio imperare. Supposita enim finis intentione, quæ ex uirtute morali proficiscitur, uerbi gratia, temperate uiuendum est, uoluntas intellectu uitur ad consultandum de medijs,

Prima uoti acceptio.

Cicero.

Secūda acceptio.

Prima conclusio.

Probatio conclusio.

Postrema conclusio.

Mag. sē tētariū.

Documentū. Aiiistot.

dij, conferendumq. difficultates quæ sunt in religione cum illis quæ sunt in coniugio, illaque mediorem collatio est consilium. Inuentis autem medijs per fines fertur sententia, quæ est melioris commo-
 diorisque medijs approbatio. Significatio ergo deliberationis, ambo comprehenditur, tam consilium quam sententia. Atque hoc est proprium voti fundamentum. Restat tamè de huiusmodi deliberationis maturitate, quæta esse debeat, indagare. Vt autem antequam votum obliget, cuncta sint consilio deliberanda quorum ignoratio cohibere hominem posset a vouendo? Hæc enim apparet esse quorundam Iuriconsultorum opinio, in quorum cætu esse videtur Richard. lib. 4. distin. 38. artic. 1. Vbi ait, quod ubi non est plena deliberatio, & si sit semiplena, inde nullum oritur voti ligamen. Et arguitur, pro hac opinione, votum cum a voluntate dicitur, debet esse spontaneum & voluntarium, ignorantia autem voluntarium tollit ergo ubi non omnia plene liberantur, non est plena libertas, atque adeo nec votum. Secundo. Vota hæc qua facilitate fiunt, subinde franguntur, ergo periculosa sunt, neque succedere valeant prospere, atque adeo tutius est illa irrita reputare.

Quapropter non desunt qui dicant, referente Syluestro in verbo, votum 2. §. 3. quod iratus aut bene potatus uouens aut iurans ingressum religionis non tenetur, quia quod calore iracundiæ fit, pro non factum haberi debet. His tamen nihil obstantibus sentiendum arbitror cum Palude 4. distin. 38. quæst. 1. & cum Caieta. præfati articulo, quod ad votum requiritur plena deliberatio. Plenitudo tamen deliberationis bifariam intelligi potest. Vno modo, ut opponitur subreptioni, motui scilicet subitaneo seu merè naturalis sit, quem vocat primo primū, ubi nulla est ratio vel culpæ vel meriti, seu secundo primus, in quo sola esse potest venialis culpa, & talis deliberationis plenitudo necessaria est ad votum. Alio modo plena deliberatio est, qua nihil quod deliberari poterat omittitur, quæ quidem non est necessaria. Probat prior pars. Votum debet esse non modo spontaneum, verum & sic deliberatum ut sub mortali reatu obliget, mortis autem primo primus nullatenus est voluntarius, & secundo primus, qui est absque plena ad-

uertentia, esse non potest mortalis, ergo talis voluntarius actus ad voti obligationem non sufficit, quandoquidem votum sub mortali culpa hominem deuenit. Hæc autem plena deliberatio in hoc consistit, quod homo iudicio cognoscat quid faciat. Et confirmatur. Per motum ubi sola esse potest venialis culpa, votum non frangitur, ergo neque per talem motum firmatur. Posterior vero pars probatur ratione contraria. Ad voti nexum satis est, quod sit opus spontaneum, sed prior deliberatio ad hoc sufficit, puta iudicare quid facias, ergo posterior non requiritur. Secundo id confirmatur. Talis promissio homini facta obligaret, ut si eo iudicio pecuniam polliceretur, aut uxorem tibi sponderes, ergo obligat etiam respectu Dei. Non namque illud Deus in exigendis promissis est, quam homo. Tertio illa prior deliberatio sufficiens est ad meritum & ad mortalem culpam, ergo ad voti obligationem. Enimvero si quis in repentino periculo mortis confiteretur votum suspiciat rei bonæ, meretur, & non nisi per virtutem religionis, ergo talis voti susceptio est vere votum. Item, si esset rei illicitæ, esset lethale crimen, ergo dum materia est debita obligatio voti emergit sub reatu mortali. Quarto, si religiosus iudicio illo ac deliberatione quæ opponitur surreptioni motui contra votum faceret, illud violaret & frangere, ergo eadem deliberatio sufficiens est ad votum confirmandum. Colligamus ergo, quod si quis irapercitus aut calore, aut mortis metu, quæ rationis iudicium tollent, votum emittet, non obligaretur, ubi tamen illa rationis lux persistat, quæ facere potest aut meritum aut mortale delictum, votum obligat. Eam ob rem fallax est apud Angelum regula in verbo, votū ad pendendum, an subitum votum fuerit validum, nempe quod si transacta angustia periculi eum, qui vouit, facti peccet, vel, ut ipse ait, est male contentus, signum eum votū nō tenere. Fallit inquam grauius regula. Nam etiam si diu deliberes, potest te post facti occidere Fulcitur præterea conclusio auctoritate canonica, ut c. sic nobis, de regula, ubi clericus, qui nimia ægritudine laborans religionem vouit, ad habitum susceptionem compellitur. Et 17. q. 4. c. sunt siopes. illi etiā qui tumultuario mētis impulsu, nō iudicio, ppenus opes ecclesiæ contulerunt, & de voti leuitate

Questio
delibera
tionis.

Richar.
Motiuū.
Richar.
di.

Altera
ratio ad
idem.

Richar.
di.

Proba-
tur pro-
xima se-
ntentia.

te taxantur, & nihilominus tamquam sacrilegi habent si eas reuocant. Addiderim tamen huic sententiæ hoc temperamentum, quod talia vota, repentina deliberatione suscepta iustam secum afferunt dispensationis causam. Id quod doct. Panor. ad monuit super c. veniens, de voto & vot. red. Quia vero c. ipsum id clare docet, tamen si neq. monitum hoc præterierim quod ubi votum Deo nuncupas, qui te siue in mari, siue in lecto, siue alibi a presentaneo periculo eripiat, postea saluus profecto inique & inde dispensationem procuras. Nam licet repentina deliberatio id sinat, tamen causa vouendi, beneficiumq. receptum ingratitudinis te redarguant. Ad primum igitur argumentorum in contrarium in datur quod cum quis rationis iudicio cognoscit quid facit, satis ignorantiam abstergit, quæ voluntarium tollit, licet non cuncta consideret, quæ considerari possint. Et confirmatur inde solutio, quod labores & difficultates quæ sunt in religione, nunquam satis citra experientiam percipiuntur. Quare si cuncta essent perpendenda, nullum simplex religionis votum citra rei experientiam obligaret. Sciscitatis autem, quid si te aliquis deciperet, affirmans in tali religione non seruari ciborum delectum, nec ieiunia, aut quidpiam aliud difficile, quod si prænosces, nunquam voueres utrum cum ira seductus voues, iugo subiaceas? Respondetur, quod si deceptio est circa illa quæ tu ferre non posses, votum non obligat quia est grauis iniuria. Cuius signum est probationis annus in quo ius vult ut rei grauitatem perpendas. Sed tamen si deceptio est circa alia minutiora nihilominus obligaris. Pari modo, si quis rusticum falleret, dicens Hierosolymas citra navigationem adiri posse, aut Romam non longe distare, cum longissime distet quæ ob causam peregrinationem voueret, votum non teneret. Secus, si assereret maiorem esse itinerum amantitatem, quam re vera est. Hic videri cuiuspiam posset de metu protinus & vi quæ voluntarium tollunt dicendum, verum tamen cum tantum hic de deliberatione fiat sermo, qua ignorantia cauetur, commodius de metu tractabitur questione sequenti, sub titulo de obligatione voti. Sequitur ergo de secundo actu, qui est propositum voluntatis. Nam quod id sit voto necessarium, ambigere nemo potest, quando

quidem citra voluntatis actum nulla esse potest promissio voluntaria, atq. adeo neq. obligatorium votum. Igitur post deliberationem, quæ est in intellectu, necessarium est in voluntate propositum; hoc est electio & consensus, quo voluntas iuxta deliberationis sententiam proponit operari. Arguitur autem, quod hoc propositum non sit necessarium, sed sufficiat promissio. Nam dum quis vel Deo vel homini quidpiam pollicetur aut iurat, etiam si non proponat seruare promissum, obligatur, quandoquidem ex ipsa promissionis natura, fides promittentis adstricta manet. Respondetur trifariam coningere promissionem fieri. Vno modo, dum quis proponit tum promittere, tum etiam seruare promissum. Et de hac neutiquam ambigitur quin sit obligatoria. Tunc n. tam deliberatio quam propositum, quam promissio est de opere ipso cum scilicet opus deliberasti, proposuisti, promissisti. De qua igitur ait S. Thom. Promissio procedit ex proposito faciendi. Alia est promissio per contrarium extremum, scilicet dum quis neq. intendit facere quod promitti, neque vero promittere quod dicit, sed nugari aut seducere. Quæ ob rem neque de hoc casu vlla est dubitatio, sed certum est talem promissionem apud Deum non obligare, eo quod promissio signum est propositi & intentionis, qua dum caret, vana est. Sed tamen foro exteriori tam Ecclesiastico, quam Ciuili, siue Deo promissio fiat siue homini, compelliunt sic vouens aut promittens seruare fidem, quia Ecclesia de interioribus non iudicat. Alias si uniusquislibet allegans non habuisse propositum obligandi se, audiendus esset protinus res publica perditum iret. Vnusquisque enim contendit & non esse monachum, neque matrimonium contraxisse. Requiritur ergo quod quicumque hoc causari cogitauerit ante iudicis tribunal, legitime id probet. An vero qui tale uotum uerbo tenus emiserit, aut matrimonium contraxit, teneatur parere sententiæ? Respondit hic Caieta. quod ratione ecclesiæ & scandali tenetur. Hæc autem sententia grano salis condienda est. Nam si id quod iubetur, fieri nequit licite, porro quia intrinsece malum, est peius mortem perpeti ille debet, quam obedire. Vt si quis post clades inas nuptias secundo publice contraxit, & si fori exteriori compell.

Argu.

Solutio.

Quæst.

Solutio.
Caiet.

compellatur debitum reddere, obedire ne
 qui, esset namque fornicator. Si tamen id
 licite fieri potest, ut sicut monachum ha
 bitare in conuentu, habitumque gerere,
 tunc obtemperare tenetur, ubi citra scan
 dalum suffugere non ualet. Nam si sub
 ripere se posset, in aliamque se confer
 re prouinciam, ubi quia non esset notus,
 citra scandalum quis exemplum uiuere,
 non teneretur se sententiae summittere,
 quae in falsa praesumptione fundabatur.
 Tertio. Eodemque medio modo potest
 quis uotum emittere, intendens quidem
 uere promittere, non tamen seruare pro
 missum, aut intendendo iurare, non tamē
 iuramentum seruare. Quod re uera accide
 re potest in militaribus religionibus, atq;
 in aliis, ubi obtentu citius bonorum tēpo
 ralium, quā religionis solent talia uota ce
 lebrari. Et de hoc uoto posset quodammodo
 dubitari, an sit obligatorium? Facere. n.
 in contrarium uidetur, quod nō praecessit
 propositum faciendi, & tamen S. Th. dicit,
 quod ex proposito faciendi procedit obliga
 toria promissio. Respondetur nihilominus
 quod illic est uera uoti obligatio. Nam pro
 missio ex natura sua parit obligationem.
 Quare si est humana, id est uolita ligat. Vn
 de fit, ut sic promittens grauitur peccet, qd
 id ad quod ligatur, facere non proponit.
 Et simile est de illo, qui intendit iurare, ma
 net enim obligatus. Nec S. Th. hoc inficia
 tur, quoniam non loquitur, nisi de regulari
 uouendi uia. Sed quid, si quis proponat
 intendatque promittere, aut iurare, sed ta
 men non intendat se obligare? Apparet
 enim tunc nullam oriri obligationē, post
 quam obligatio non est uolita. At nihilo
 fecius responde. ut obligationem oriri pro
 eo quod est naturalis effectus promissionis.
 Et ideo satis est causam esse uolitam. Ne
 quis enim laqueum tibi iniicere, quin illa
 queatis. Sequitur de promissione, in qua
 dictum est uotum perfici. De qua quaeri
 tur, an sit post propositum ad uoti obliga
 tionem necessaria? Sunt enim nonnulli ex
 Iureconsultis, qui super ea. consultis, de re
 gularibus, affirmant sufficere propositum
 absque promissione, saltem quando res
 iam incepta est. Videtur quis cum pro
 positio permanendi in religione, induit
 habitum, nam ille est casus illius capitulo
 in quo, quisquis ille erat, iubetur esse re
 ligiosus. Et arguitur pro hac opinione,

ut quid sit propositum aperiatur. Propo
 situm quidpiam faciendi, est animus ha
 bere applicatum ad opus, applicatio au
 tem animi idem esse apparet, quod obliga
 tio. Secundo. Propositum faciendi est ali
 matio de futuro faciam ergo qui post pro
 positum non facit, mentitur, siquidem red
 dit propositionem falsam, mendacium au
 tem in re graui est peccatum mortale, et
 ergo qui religionem, vel peregrinationem,
 vel quid simile proponit, si non faciat, mor
 taliter peccat, ac perinde obligatur facere,
 quae quidem obligatio sufficit ad uotum.
 His tamen non obstantibus, respondetur,
 propositum ad uotum, non sufficere, sed
 necessarium esse promissionem. Et primo
 patet ex receptissima uoti definitione. Ni
 ut Eccles. 5. citatum est, uotum est promissio.
 Et Magister Sententiarum ait, uotum
 esse restificationem spontaneae promissio
 nis. Vnde uota nuncupantur, est aliquid Deo
 polliceri. Sed ratione id etiam confirmat
 ur. Uotum non est nisi quod alteri fit, op
 do autem uotum personae ad alterum, ut
 ait D. Tho. non est nisi per rationem, qua
 se homo alteri, vel sua subicit, & macipat,
 ergo tantummodo fit per rationem, licet
 praecipere, & precari. Tertio. Quo punctum
 res tangatur, uotum est illud, uotum ligatur
 des, quae, ut ait Offic. Cicero, est funda
 mentum iustitiae, fides autem, ut ipse & Au
 gust. aiunt est, quae fit quod dicitur, ergo
 uotum nō habet vim, nisi id dicitur, quod
 faciendum est, dicere autem est opus inel
 lectus, ergo in promissione consistit obli
 gatio, & non antea. Et confirmatur sen
 tentia haec ex cap. literaturam, de uoto, &
 uoti redemptione. Vbi quidam qui in in
 firmitate constitutus dixerat. Non mora
 bor, proponens in animo religionis habi
 tum, absoluitur a uoto, quia non promissus.
 Et sunt uerba expressa in cap. si bona, 17.
 quaestio. 1. aliud esse propositum concipere
 in corde, & etiam ore nuntiare, aliud sub
 sequenti obligatione se reum facere uoti.
 Quare illic Gregorius illum, qui propositum
 absque promissione habuerat, absol
 uit a uoto. Et iure ciuili ex pollicitatione
 nascitur obligatio, ut ff. de pollicita. sens. l.
 pactum. Vnde pro solutione contra
 riae rationis notandum est discrimen in
 ter propositum, & promissionem. Pro
 positum namque cum fit in uoluntate,
 neque affirmatio est, neque locutio, sed

Qui uo
 uet ani
 mo pro
 mitten
 di nō ra
 men stā
 di pro
 missio
 manet
 uerē li
 gatus.
 D. Tho.
 Dubō.
 Solutio.

Opinio
 Iurisco
 nultorū.

sed est consensus seu voluntas, quæ exprimitur per simplicem intellectus affirmationem futuri, scilicet faciam. Hæc autem simplex assertio non facit illum sensum. Promitto facere, sed est simplex affirmatio illius, quod quis tunc in animo gerit. Et ideo non est mendacium, quia mentiri est contra mentem etc. Ad formam igitur argumenti negatur, quod si postea sic proponens non faciat, mentiatur, licet faciat propositionem fuisse falsam, quia potuit mutare propositum. Itaque licet fallum dixerit, neque mentitus est, quando protulit, quia tunc dixit quod putabat facere, nec quædo postea fecit contra, quia non tenebatur non mutare propositum. Superueniens autem promissio sic firmat propositum, ligatque animum alteri, ut absque fractione fidei & iustitiæ non valeat illud mutare, promissio ergo est necessaria. Neque contrarium colligitur ex dicto, consulti. sane ubi solum sancitur quod qui proposuit per ingressum religionis Deo famulari, perseveret, vel in suscepto habitu vel in alio latiori. Loquitur namque illic Innocentius consueti more de proposito promissione firmato. Restat tum demum postremum argumentum. Promissio pertinet ad illam partem prudentiæ ubi est imperium & de precepto, ut verbis S. Thom. supra didicimus, imperium autem & iussio prudentiæ antecedit electionem, ut S. Tho. sentire videtur 2. 2. q. 47. artic. 8. electio autem idem esse videtur, quod propositum voluntatis, ergo promissio non sequitur, sed præcedit propositum. Caiet. hic distinguens respondet, videlicet quod imperium quo quis sibi met præcipit, antecedit electionem. Nā potest deliberationem intellectus per prudentiam imperat voluntati ut eligat. Imperium autem quo quis præcipit alijs, electionem subsequitur, & pariter deprecatio ac promissio. At vero e contrario, ut reor, fiat sententia, am Aristot. quam S. Thom. ac subinde veritas, nempe quod imperium, siue respectu alterius, siue respectu ipsius imperantis, semper electionem subsequatur. Etenim post deliberationem statim sequitur electio. Sed post electionem non sequitur opus, nisi prudentia imperans, voluntatem ad operandum applicet. Imperium enim non est, Elige, sed, fac. Et ita illic dicit S. Tho. quod consistit in applicatione consiliatorum & iudicatorum

ad operandum. Similiterque ideo promissio sequitur propositum. Ex his si definitio nem voti, quæ vniuersa comprehenderet, tam uana quam solida, tam iniqua quæ legitima, elicere cuperes, satis, tibi esset dicere, quod votum est promissio facta Deo. Attamen illa quæ legitimo tantum voto congruat definitio, arti. proximo commodius constituetur. Circa verba autem S. Thom. inter probandum priorem conclusionem dubitabit forte lector, an simplex promissio obliget, & an solo actu intellectus oriatur inter homines obligatio. Sed hæc quæstione sequenti inter agendum de obligatione uoti commodius discutiantur, porro ubi ex professo id tangit S. Thom.

Ad primum igitur argumentum iam negatum est, conceptionem propositi sufficere sine promissione. Quare qui dicunt, votum esse conceptionem propositi cum animi deliberatione firmata, uoce firmata, intelligit per promissionem. Ad secundum responderetur, quod uotum nō dicitur a uoluntate, eo quod sit actus eius, sed quia nascitur ex eius proposito. Et pariter ad tertium negatur quod per solum propositum quis dicatur manum mittere ad aratrum. Nam manam mittere, est animum operi ad mouere, quod non nisi per promissionem fit. De promittente ergo ait Christus, quod si respiciat retro, non est aptus regno celorum.

ARTICVLVS III.

Utrum votum semper fieri debeat de meliori bono.

Præcedenti articulo determinatum est genus, & forma uoti, subsequitur ergo eius materiam explorare. Vt nō scilicet debeat semper fieri de meliori bono, quod uocant supererogationes, nempe cuius obligatio non cadit sub præcepto. Et arguitur a parte negatiua. Baptismus, ut habet glossa super illud Psalmi. Vouete & reddite, est uotum, & tamen est opus præcepti. Et Iacob legitur Genes. 1. uouisse Doming quod furatus ei esset in Deum, quod nihilominus est de necessitate salutis, ergo non semper fit de opere supererogationis. Secundo: Iephte, ut legitur Soto, de Iust. & iure. Si Iudi.

Ad primū arg.

Ad secūdam ar.

Ad tertiu arg.

Primū arg. a parte negatiua.

Arg. 2.

Ad primū arg.

Argum.

D. Tho.

Caiet.

Reprobatur. Caiet. loquitur.

Paulus. Iudicum 11. voto adstrictus occidit filiam quem nihilominus Paulus ad Hebr. 11. inter alios sanctos connumerat, & tamen illud non modo non fuit melius, verum neque bonum. Tertio, Nonnunquam emittuntur vota que in detrimentum personæ, redundant, vt cum quis se voto implicat, vt ieiuniorum ac vigiliarum, quæ immodice vitam hauriunt, obseruatione affligat sese. Et nonnunquam de rebus indifferentibus ac inutilibus, vt dum quis pollicetur non lauare aut comi, aut iter arripere certis diebus, hæc autem non sunt meliora bona, ergo illud non est ad voti obligationem necessarium. In contrarium est illud Deute. 23. Si nolueris polliceri, absque peccato eris. Vbi materia voti designatur esse illa, quæ non est in præcepto.

Ad questionem hanc, vt scriem D. Th. etiam teneamus, quinque conclusionibus responderetur. Nam cum votum multis qualitatibus vestitur secundum illas expendenda est eius materia. Ea propter ex illis quæ cogitari possunt vouendi virtuti substanti, quædam manifestam habent rationem, cur non possint voto offerri Deo, quædam per contrarium manifestum quoque cur licita sint eius materia, sed alia sunt, de quibus est dubium. Cuncta autem in genere sunt numero quinque. In quorum primo gradu ea collocantur, que sunt Deo vel aduersa & contraria, vel saltem in consona & inuisa nempe delicta seu moralia seu venialia.

Prima conclusio. De his ergo statuitur prima conclusio. De re nulla illicita fieri licite potest votum, puta neque de homicidio, neque de leuissimo mendacio. Probatur supposita natura voti, quæ est promissio Deo facta. Promissio est rei quam quis in alterius gratiam facere disponit, hoc enim a comminatione, quæ sibi contraria est, differt, quod comminatio est rei alteri iniuriöse aut perniciosæ. Promittere enim alteri, quod sic eum occisurus, aut quomodocumque læturus, comminatio potius est, promissio ergo non est nisi beneficij, delictis autem in iniuriam Dei cedunt, ergo quis occidere vouere aut furari, potius id Deo comminaretur, quam polliceretur. Quare tale votum non esset obligatorium. Immo illud emittere peccatum quidem esset, idemque postimplere cumulatius crimen. Huius proxima est con-

Secunda conclusio. Huius proxima est con-

clusio, secunda. De re indifferenti, nempe quæ nihil secum emolumentum affert neque diuinæ honoris, nullum religiose potest emitti votum. Vt si quis voueat vniuersæ die Sabbathi non recindere, aut iter die Martis non arripere. Probatur conclusio. Quia cum votum in gratiam honoris que Deo fieri debeat, non solum de re illi, inuisa emitti non deest, quod esset iniquum, verum neque de re, quæ illi non est accepta, quippe quod, cum Deo in gloriam non cedat, vanum est, quin vero tunc etiam superstitiosum, dum nuncem aliquid in rebus illis inesse creditur. Ex his autem quæ Deo neque contraria sunt neque dissona, alia sunt vel impossibilia vel necessaria, alia vero contingencia, in nostraque posita facultate. De illis prioris generis statuitur tertia conclusio. De re seu necessaria seu impossibili, fieri non potest votum, Stupidus enim esset, qui se vel moriturum vouere, vel nauquam moriturum. Primum siquidem necessarium est, atque alterum impossibile. Sicuti qui voueret se aut nunquam volaturum, aut volaturum aliquando. Ratio conclusionis est, quod votum debet esse non solum vitio factum, verum & a prudentia prohibitum, impossibilia autem & necessaria nostra voluntati non substant, non ergo sub voti obligationem cadere possunt. Eorum vero quæ in nostra sunt potestate, neque Deo aduersa, alia sunt ad salutem necessaria, nempe vniuersa præceptorum opera, alia vero minime. Cum audis necessaria nomen, ad illa etiam extendere, quorum contrarijs a via salutis remouetur, vt non solum præcepta que simpliciter talia sunt, nempe sub reatu mortali obligantia, verum & illa includas, quæ obligat sub veniali. De istis ergo subiicitur quarta conclusio. Opus præcepti quatenus est necessitatis, non est materia voti, beneficium quatenus est in nostra voluntate. Materia enim voti est illa, quæ eius ratione fit debita, ergo quatenus opus est, legis obligatione debitum, non cadit sub voto, quia non pendet ex nostra voluntate vt si debitum, sed ex legis necessitate. At vero quia præcepti necessitas non est simpliciter necessitas, sicuti illa tertie conclusionis, quæ est mori, aut non volare, sed voluntarie illud implemus, aut transgredimur, hæc ratione cadere nemo potest sub voto,

SOTO
DE IUSTITIA
LIB. I.
DIT.
13

voto. Non quidem ut ad id obligemur ad quod non tenebamur, sed ut ad id, ad quod tenebamur, gemina sumus obligatione cōstricti. Tenebaris inquam præcepto temperantia, non fornicari, cuius transgressio vitium erat tamen luxurie, emisisti eiusdem rei votum, obligaris ergo virtute in super religionis. De illis demum que neque necessaria sunt ad finem, neque indifferentia, sed tamen conducentia & expedientia ut consilia, adhibetur quinta conclusio. Opera consilij sunt propria peculiarisq. materia voti. Concurrunt enim in talia opera conditiones omnes & qualitates legitimi voti. Prima quippe voti qualitas est, quod non sit de re Deo aduersa propter quam exclusimus peccata, neque de re vana propter quam abegimus in differentia. Tertio, quod prudenter fiat, quam ob rem explosimus impossibilia & necessaria. Quare primum votorum genus est iniuquum, secundum vanum ac tertium stultum. Opera autem preceptorum licet quodammodo sint materia voti, non tamen omnimode, quia simpliciter voti, non tamen omni non pedita nobis, sed ex legis necessitate. In operibus autem consiliorum cuncta cōueniunt. Sunt quippe in primis Deo gratissima, atque in nostra potestate constituta, eorumque obligatio non ex legis necessitate, sed ex mera voluntate nostra pendens. Hæc ergo hunc in modum constituta operæ præteritum est pressius expendere, emistiusque collimare. Et quidem circa primam conclusionem hoc primum medicandum super est, quod qui peccatum Deo vouerit, eius id maiestati comminatur, que ingentissima blasphemia est. Enimvero cum quidquid peccatum sit contra eius legem & voluntatem fiat, perinde est vouere hominem occidere, aut furari, ac si Deo ipsi comminaretis idem malum. Vide ergo quanta hic sit peruersio, nempe quod cum votum actus sit religionis, quo gratissima ei obsequia dedicanda sunt, eouiq. religionem cōtinuas, ut obsequium in comminationis a uaciam conuertas. Ex hoc fit quod cum votum Deo fiat, atq. ad primum Decalogi mandatum spectet, plus absurditatis habet Deo re illicitam vouere, quam homini sub iusto iniuriam comminari. Nam iusti violatio contra secundum præceptum est. Atq. ex eisdem rursus consequitur, ut vouere Deo materia peccati mortalis, in vniuersum sit pec-

catum mortale, etiam si non fieret cum proposito implendi votum, dummodo adsit intentio vouendi, quia obiectum de se est mortale. Percontaris autem vitium votum emittere venialis culpæ, pura ioco mentiendo, aut otiosè loquendi, sit semper mortale. Et arguitur a parte affirmatiua. Quia siquid Deo promittit, quod tenetur non facere, grauem inferre ei videtur iniuriam. Atque id vrgentius roboratur. Votum, ut modo dicebamus, maioris est vinculi, cum Deo sit, quam iustum quod sit homini, iustum aut promissorium venialis committende culpæ, videtur mortale, quoniam qui iurat tenetur facere falsum, ergo & votum. Nihilominus respondetur, votum de re veniali non esse nisi veniale, quoniam ipsum implere non est nisi veniale. Quare homo non se exponit periculo mortali. Vnde ad priorè rationem negatur, quod promittere Deo id quod sub culpa veniali tenueris non facere, sit tibi mortale, sit de re veniali, propter eandem rationem, quia scilicet implere illud non est nisi veniale. Idemque sequenti libro, de periurio, de simili iuramento dicemus, scilicet non esse mortale. Et ratio est, quod illud implere non est nisi veniale, facere autem contra illud, nullum est peccatum, imò est virtus. Facere enim contra iuramentum, quod non est obligatorium, nullatenus est illicitum. Ut si iuras non audire missam in die paschatis, qua postea audis. Sed tota culpa committitur dum iuras, eo quod iuras quod teneris facere falsum. Et ideo tota culpa debet perpendi ex obiecto. Obiectum autem iuramenti est veniale, quare neque iuramentum ipsum est nisi veniale. Circa secundam conclusionem de re indifferenti dubium inde emergit, quod multa sunt indifferentia, de quibus emitti votum potest. Est enim indifferens transire per vicum, aut ædium limina penetrare, & tamen sunt nonnunquam salutaria vota, quibus se homo a similibus operibus arceat. Ad hoc facillime respondetur, quod indifferentia quatenus indifferentia sunt, id est, sub sua indifferentia perseverantia, dicari Deo aut diuisi voto non debent. Et hoc patet intelligitur conclusus. Si vero pensata ratione aliqua, aut sine, pertinentia ad bonum fiant, tunc votum eorum nihil aliud quam religio est. Dixerim ratione aliqua vel sine, neque puter propterea tantum quæres qualibet vouetur, illico ratione voti de impertinentibus.

Dubitatio.

Rōdubitantia.

Solutio.

Ad arg.

Dubiū alterum.

Rōsio.

ad pertinentia commigrare. Exempli gratia. Vouere rescindere vngues, vel non rescindere, illicitum est, quia etiam post votum res est indifferens, nempe ad nihilum fructuosa. Et eadem ratione si absque alio fine voces non transire per vicum, aut non ingredi domum. Sed si illa opera occasionem tibi offerunt peccandi pura inspecta diuina, vel alium inimicum, tunc fiunt ad rem referentia, ac subinde voti materia. Eadem ratione muliercula vouens die Sabbathi in honorem Virginis non coquere panem, sed tamē non abstinere ab alijs operibus, vanum emittit votū, quia alios te infumens labores, nil diuine Virginis refert hoc: aut illos infumens. Si autem voueas omni opere seculi abstinere legitimum votum est. Sunt tamen aliqua, quae prorsus neque probantur neque reprobantur. Vt si quis voueret die Sabbathi indui albo in memoriam virginis Deipare, non omnino esset vanum, itaque existimandus est finis vel causa, quae opus ad rem pertinere. Ex his fit consequens, quod dum votum de similibus rebus emittitur, non obligat nisi quando finis ille conuenit, causa durat, quae votum fecit legitimum. Illa enim cessante, cum opus ad suam redeat indifferenciam, definit esse materia voti, atque adeo cessat obligatio. Vouisti vicini limina non calcare propter periculum, quod intus latebat, illo cessante non te diuinius votum tenet. Hoc probatur, quia votum non plus obligat, quam si lex esset. Lex autem cessante in vniuersum eius causa & sine cessat, ergo pariter votum. His demum instructus documentis, censere de votis quisque potest, quae de huiusmodi indifferētibus rebus passim emittuntur. Loquebaris forte cum homine & in colloquio aliquid tibi ingratum accidit, propter quod vouisti nunquam amplius cum illo inire sermonem. Et forsitan ludebas, & ideo vouisti nunquam deinceps cum illo ludere, vel non ludere chartis, vel non ludere in tali domo. Si illa nullius tibi occasio sunt mali, neque aliqua existit causa, ut ad bonum inseruiant tunc talia vota nullatenus tenent. Sed vouere fuit vanitatis peccatum. Si autem loqui cum tali persona occasio tibi est mali, votum tenet. Sicut si voueas non ludere propter dispendium, quod satis reijuas, aut propter alia pericula. Neque horum vlla esse potest du-

bitatio quae hominis conscientiam vllō pacto fauciat. Sed absque vlla dispensatione, qui vota huiusmodi rerum indifferenciam fecit, potest contra illa facere satis, quia illi est voti pœnitere. At vero de iuramento propter eius reuerentiam, posset quisquam animi habere. Enimvero si illud quod metu mortis exorquetur implendum est, ut quod quis in nemore latronibus metu mortis percussus fecit, ut doctores sentiunt, ratio videtur strictus periuadere, ut iuramentum de re etiam indifferenti sit seruandum, alias fieret falsum. Nihilominus respondeatur, iuramentum promissorium huiusmodi rerum nulla prorsus causa aut sine ad rem aliquam conferens, non magis obligare, quam votum, quoniam tale iuramentum nihil aliud est, quam promissionis ac voti confirmatio. Et ideo si votū non obligat, fit et neq. iuramentū. Iurasti nūquam te amplius cum tali homine colloquuturū, aut nunquam amplius transire per limen ad quod pedes forte offenderas, aliae similia, quae nullus sunt emolumentum peccati, quidem cum iurasti contra secundum praeceptū veritatis iuramentū nullatenus fit obligatoriu, quare absque dispensatione facere contra ipsū nullum est peccatum, atq. adeo neq. mendaciu, quoniam, ut supra dictū est, tota illorū iuramentorum malitia paratur dum fiunt. Iurasti non audire missam die festo facere contra, quia non est malum, non fit iuramentum, licet efficias fuisse falsum. Et quod non fit obligatoriu, patet: quia veluti si homini id promitteres, nihil tuam faceret promissionem, ita neq. Deus. Quare Eccl. 5. Vtraque promissio dicitur Deo displicere, scilicet infidelis, & stulta. Vbi vero dubium esset, an res esset aliquo modo vtilis, tunc timorati animi esset dispensatione procurare. Neq. simile est de iuro extorto quando cadit super materiam, quae est alienius emolumentū, latroni autē promissam pecuniā exoluere, res est comoda, atq. adeo ex natura sua iuramenti materia. Quapropter, licet sit extortū, propter reuerentiam diuini nominis est implendū, materia vero vana non est iuramenti subiectū, ac proinde neque obligationis capax. Sed de hoc li bro sequenti latius. Circa tertiam conclusionē nulla est dubitandi ratio, sed de quarta sequitur explorandum quidnam cōtineat veritatis. Est n. argumentū, q. materia proceptorū nū sit materia voti. Nam cum votū sit opus

Pulchra deductio.

Dubitatio.

fit opus consilij, & materia debeat responde-
dere formæ, fieri videtur consequens ut e-
ius materia debeat similiter esse arbitraria
& consiliarium, & ideo ubi lex obligatos
nō habet, unum fit uotum, imō uero quo-
dammodo Deo ingratum, Nam qui uo-
uet facere quæ Deus alias iubet maiorem
uim suæ uidetur attribuere uoluntati quā
Deo iubenti. Item adhibere præcepto uo-
rum, ex animi languore procedere iudica-
tur, nempe quod homo uiribus sit destitu-
tus, ut quod Deus iubet, explere nequeat.
Insuper & dæmonem lacessit ut pugnan-
tius eū tentamenti inuadat. Respondetur
nihilominus præceptorum materiam esse
quoq; posse uotorum. Et ratio S. Th. est qd
non est simpliciter necessaria, sed a nostra
pendet uoluntate. Quare possumus nos ad
talia opera arctiori uinculo astringere.
Nulla. n. inter ambas obligationes existit
repugnantia. Secundo id solenni Ecclesie
uso probatur. Vouentes enim religionem,
nouo nexu denunciantur ab adulterio &
fornicatione abstinere, a quibus diuina le-
gerant prohiberi, idque a clericis, dum sa-
cris maioribus inritantur, exigitur. Tertio
licitum est & sanctum, ad id ad quod lege
tenebaris, iureiurando te in super innoda-
re, ut non mutuum recipis, aut depositum,
aut alium iuris contractum, ergo simili mo-
do potes uoto eandem confirmare fidem.
Quarto quamuis lege tenemur non occi-
dere non furari, &c. nihilominus malefa-
ctoribus supplicia decernuntur, ut quos uir-
tutis honestas non allicit, metus pænæ co-
hibeat ergo nulla est repugnantia legis o-
bligationi alteram uoti adhibere. Sūt qui
quali de nomine disceptantes, dicant, hoc
genus promittendi, non esse proprie uo-
tum, ob id quod materia non est proprijs
apra, nihilominus qui sic promittit, dupli-
ci modo peccare, si promissum non solue-
re, uidelicet contra legem, & contra pro-
missionem. At nero profecto non est cur
negetur esse proprie uotum, postquam est
uera promissio Deo facta. Et confirmatus
sic esse faciendum: Nam qui tale uoti trās-
greditur, ut supra dicebamus, uere contra
religionem peccat, non autem sic peccaret
nisi uere faceret contra uotum. Nam si in
hac obseruantia substantia religionis, quæ
est genus, cōtinetur, fit ut & substantia uoti
contineatur, quæ ius existit species. Potest
ergo quilibet de materia in singulorum

præceptorum uotum emittere. *plus malis*
Vnde ad primum in contrarium argui
respondetur, quod etii uouere sic opus cōsi-
lij, non tamē requiritur ut materia sit pro-
pria consilij, nam po. esse est consilium ut
arctius nos ad id perstringamus ad quod se-
ge tenebamus. Quod si hac forte uerba S.
Th. ex 4. dist. 38. q. 1. contra nos afferas, dis-
centis, huiusmodi uota large ita dici, non
proprie Respondetur large, non accipere
pro eo quod est abusus, sed pro eo quod
est communiter, quemadmodum illic Ma-
gister loquitur. Haud. n. negat quin pro-
prium habeant rationem uoti, sed tamen
quia materia communis & uotis & præcep-
tis, ad quam subinde omnes homines in
communi tenentur, ait huiusmodi materia
non esse propriam, id est, peculiarem uotis.
Quare hic exactius loquitur. Et elicitur hæc
materia distinctio ex uerbis Aug. 17. q. 1.
ubi ait. Sunt quedam, quæ etiam non uo-
uentes debemus, quædam etiam quæ nisi
uouerimus, non debemus. Neque in hoc
plus tribuimus nostræ uoluntati quā Dei,
sed religamus eandem diuinę religioni, ut
firmius id quod nobis præcipit, persolu-
amus, Et quauis in hoc proficemur nostrā
imbecillitatē, illam tamen consolidamus.
Atqui ut dæmones inde ferociores in nos
insultant. ita & diuina subsidia locupletio-
ra nobis mittuntur. Tamen si ut uerū fatear
uota hæc operum præceptorum nunquam
aut uix unquam alicui suscipienda aut cō-
sulenda sunt quia neque crebro solent, be-
ne succedere. Quare uel non fiant, uel cas-
sanda sunt, uel facile dispensanda, nisi quā-
do persona prudens, & constans, est ad rem
tamen aliquam proclius, quæ occasio illi
est mali grauissimi aut scandali. Et cura ni-
hilominus uigilantius adhibita, cauere il-
lud potest malum. Vtrum uero uotum nū-
quam uenialiter peccandi sanæ sit mentis?
Ad hoc respondetur, eiusmodi uotum in-
sanum esse neq; ullo pacto obligare, quon-
iam est de re hominibus impossibili. Si. n.
dixerimus (ut ait Ioannes) quoniam pecca-
tū non habemus ipsi nos seducimus. Vou-
ere autē nunquā peccare mortaliter, non
est genere suo malum, qm id per Dei gra-
tiam possibile est. Attamen neq; hoc protus
consulerem, quia res est per difficilis,
tum factum præsertim & cognitum, potis-
simum de peccatis cordium. Crebro enim
serpulus pugnat consenseri ne in mor-
talem

Ad pri-
mū arg.

Ad secū-
dum.

talem culpam, votum autem, debet esse de re comperita & de opere cuius, transgressio in propatulo habeatur. A singulis autem cauere, hoc vouere permittitur, vt nō fornicari, non ioco mentiri, & similia.

Qō par
ua.

Queris autem, vtrum si quis emitteret votum nunquam peccandi teneretur ratione, voti curare illa saltem peccata, quae potuerit, vt iocosa mendacia? Offert se nanq. ad id rō, nā qui promisit dare decem, sicumcta non potest, tenetur tamen ea conferre, quae potest. Et qui promisit ieiunare. Aduentum, si nequit totum, tenetur nihilominus in quantum potest. Respondetur tamen tale votum ad nihil obligare, quia stultum est. Hoc tamē postremum superest decidere. Vtrum transgressio cuiuscūque talium

Solutio.

votorum sit mortalis? Vt si quis nouit nō mentiri iocos. Parrocinator namque affirmatiuē parti ratio hęc, quod tunc mentiri esset religionis violatio, quae a genere suo est mortale. Solutio autem huius pēder ex articulo subsequenti, vbi disputabitur vtrū transgressio voti ex leuitate materiae fieri possit venialis. Illic ergo & hoc examinabitur. Et quinta autem conclusione, tamen certissima sit, dubia emergunt multo grauiora. Et primum, an licitum illa sit malo sine vouere? Vt si quis, quemadmodū nuper dicebamus, religionem Cruciatorum militiā proficeretur opulentia causa praebendarum, aut si quis quod creberrime vsu venit, fieret sacerdos, non propter status sanctitatem, sed propter sacerdotia, nimirum diari magis cupiens, quam sacrificare. Apparet enim votum non se licitum atque adeo nec obligatorium. Nam malum finis obiectum vitia, de malo autē obiecto, vt conclusio prima dictum est, iniquū est votum. Dubium hoc est, dōste hoc loco differat Caiet. accuratioris tamen eget examinationis. Multimoda. n. distinctione vt impresentiarū oportet. In huiusmodi in quā votis melioris boni triplex fieri coningit relatio in malum finem. Potest quippe vel obiectum ipsum voti in malum referri, vel applicatio animi ad vouendum, vel votum ipsum. Exempli gratia: Si quis hanc faceret animo oblationem: Voueo dare elemosinam propter vanam gloriam tunc vocula, propter moderari, & quod aiunt, determinare potest aut verbum, dare, aut verbum voueo. Et quidem priori modo obiectum ipsum voti, quod est, dare, refer-

tur in malum finem a quo ideo datio ipsa contaminatur ac deprauatur. Et de hoc sensu est prima assertio, eiusmodi votum nullum esse, sed est inter illa, quae prima conclusionē condemnantur. Nam dare propter vanam gloriam, est malum obiectum, & multo et iniquius vouere aliquid facere propter malum mortale, vt si voueas ad ecclesiam ire ad sollicitandum puellam. Nam ire ipsum tunc malum est, quod est voti obiectum. Exemplum secundi. Vt si quis intendens pingue sacerdotium, cuius non est dignus, fieret sacerdos, vbi est implicium votum castitatis vel praecipuum, de quo modo nō disputamus, aut cum nobilis tali animo induit militaris religionis habitum. Hic n. obiectum voti non refertur ad malum. Si n. hic dicat, voueo esse sacerdos propter beneficium expiscandum, praepositio, propter, non modificat re quae est esse sacerdos, sed hoc quod est, voueo. Haud. n. post sacerdos. aut miles effectus opera facit suae religionis, puta nec orat, nec celebrat, nec obedit propter malum finem, sicut qui dat elemosinam propter vanam gloriam, sed tantum professus est propter malum finem. Et de hoc intellectum est assertio secunda: Votum sic factum, tenet. Et ratio est, quia obiectum eius res licita est, & bona, scilicet esse militem, aut sacerdotem, nempe militare, orare sacrificare, quae quidem non referuntur in finem finem. Pari modo si quis proficeretur religionem, peruerso sine adductus, porro vt posset postea res conuentus suffragari. Ille obiectum voti, puta uigilias, orationes, & obedientias non refert in malum, sed finis uouendi fuit malus. Quare votum, quia de bono est obiecto, solidum est & firmum. Ad rei autem peripicacitatem intellectum agitur. Sicut dare elemosinam propter vanam gloriam peccatum est, & corruptio sine uo ad ecclesiam sic & malo sine uoū facere, ergo sicut votum primi generis est malum, quia de malo obiecto, sic & votum secundi generis, quia malum habet finem. Quod si uerunque malum est, si, ut neutrum teneat. Pro solutione argumenti hoc apprimē in praesenti materia notandum est, quod lectorem minus attentem fallere ualde possit, nempe nō esse in unum uerum, quod omne uotum illicitū & malum sit irritum, neque hoc a nobis assertum est, sed hoc tantum, quod omne uotū

Primū
dubium.

Et prima autem conclusio, tamen certissima sit, dubia emergunt multo grauiora. Et primum, an licitum illa sit malo sine vouere? Vt si quis, quemadmodū nuper dicebamus, religionem Cruciatorum militiā proficeretur opulentia causa praebendarum, aut si quis quod creberrime vsu venit, fieret sacerdos, non propter status sanctitatem, sed propter sacerdotia, nimirum diari magis cupiens, quam sacrificare. Apparet enim votum non se licitum atque adeo nec obligatorium. Nam malum finis obiectum vitia, de malo autē obiecto, vt conclusio prima dictum est, iniquū est votum. Dubium hoc est, dōste hoc loco differat Caiet. accuratioris tamen eget examinationis. Multimoda. n. distinctione vt impresentiarū oportet. In huiusmodi in quā votis melioris boni triplex fieri coningit relatio in malum finem. Potest quippe vel obiectum ipsum voti in malum referri, vel applicatio animi ad vouendum, vel votum ipsum. Exempli gratia: Si quis hanc faceret animo oblationem: Voueo dare elemosinam propter vanam gloriam tunc vocula, propter moderari, & quod aiunt, determinare potest aut verbum, dare, aut verbum voueo. Et quidem priori modo obiectum ipsum voti, quod est, dare, refer-

Rō. hanc
tandi.

Solutio
Caieta:
Distin
ctio.

Prima
assertio
Caiet.

Et prima autem conclusio, tamen certissima sit, dubia emergunt multo grauiora. Et primum, an licitum illa sit malo sine vouere? Vt si quis, quemadmodū nuper dicebamus, religionem Cruciatorum militiā proficeretur opulentia causa praebendarum, aut si quis quod creberrime vsu venit, fieret sacerdos, non propter status sanctitatem, sed propter sacerdotia, nimirum diari magis cupiens, quam sacrificare. Apparet enim votum non se licitum atque adeo nec obligatorium. Nam malum finis obiectum vitia, de malo autē obiecto, vt conclusio prima dictum est, iniquū est votum. Dubium hoc est, dōste hoc loco differat Caiet. accuratioris tamen eget examinationis. Multimoda. n. distinctione vt impresentiarū oportet. In huiusmodi in quā votis melioris boni triplex fieri coningit relatio in malum finem. Potest quippe vel obiectum ipsum voti in malum referri, vel applicatio animi ad vouendum, vel votum ipsum. Exempli gratia: Si quis hanc faceret animo oblationem: Voueo dare elemosinam propter vanam gloriam tunc vocula, propter moderari, & quod aiunt, determinare potest aut verbum, dare, aut verbum voueo. Et quidem priori modo obiectum ipsum voti, quod est, dare, refer-

de obiecto malo est irritum & cassum concedimus ergo, quod vouens sacerdotium aut religionem malo fine, peccat quidem vouendo, tamen quia votum, bonum habet obiectum (nam est votum referat in malum finem, tamen obiectum non refertur in eundem) votum tenet. Negatur igitur postrema consequentia, votum factum malo fine malum est, ergo non obligat sicuti si haberet malum obiectum, quoniam res Deo deuota bona est licet malo fine dicatur. In tertio autem modo pluculum later ambiguitatis. Exempli gratia: Rex sciens & prudens iustum indicens bellum, vouet Deo auritaentum, si victoriam obtineat. Hic obiectum voti, puta dare pondus auri, bonum per se est, finis tamen voti, puta obtinere iniquam victoriam, est malus. Et de hisce igitur votis distinguendum hoc pacto est. Si tale votum fiat vt Deus eiusmodi victoriam concedat, non est religionis actus, immo omnino religioni contrarius, eo quod qui sic vouet, Deum facit auctorem mali, pro qua turpitudine, quam Deo impingit, minus illi spondet, ob idque nullam est votum, sed graue impietatis blasphemique peccatum. Atque adeo longe scelerius, quam si esset votum de re licita. Multo enim enormius est Deum facere auctorem mali, qui re illi diuersam vouere. Pari modo si quis voueret Deo munera, vt compotem eum faceret operati adulterij aut homicidij. Quæ circa nihil refert votum ante facias quam rem inceptes, an postquam frueris operati potius. Nam etiam si post partam victoriam aut paratum adulterium Deo quidpiam ob id voueas, quo rem tui compotem desiderij, aut victoriam iniquam habeas, votum non tenet quia eadem impietati lue fordescit. Neque si id voueres in gratiarum actionem, neque pro illo gratum Deo & gratias audire. Neque vero interest tale votum emittas, non exprimendo vt Deus tibi in iniquitate patrocinetur, sed mere conditionaliter, hoc tenere. Si victoriam hanc obtinero, aut si compos desiderij mei fuerit hanc faciam elemosinam. Quoniam nullus sic sub mera condone vouet, nisi vt Deum sui sceleris patronum ac fautorem compellans. Et aliud excogitare, esset casum insolentem effingere. Quare vota hæc absurda omnia sunt & nullius vigo-

ris. Quod si contra insurgas. Similes stipulationes omnibus factæ iuræ naturæ tenent, nam quod quis scorto pollicetur, solute adstringitur, ergo & solidæ erunt respectu Dei. Negatur consequentia, quoniam potest homo ab homine turpe obtinere obsequium, pro quo mercedem debeat: à Deo autem nemo id recipit quod absurdum est, neque pro illo debet illi quidpiam rependere. Quare neque tenebit votum, etiam si quis ignorans putet, talia vota esse licita, quoniam ex natura rei sunt impia & blasphema. At vero quoniam in re mala aliquid boni inesse potest, cuius ci tra impietatem potest Deus auctor inuocari, secundo modo fieri hæc vota sancte possunt, nempe si rex bellum adortus nefariam pro sui exercitus incolumitate aliquid voueat, votum tenet. Sicuti si in duellum descendens quidpiam sponderit, si saluus euaserit, quia effectus hos Deo ascribere non est nisi virtus. Quapropter talis finis votum non vitiat. Secus, si pro eo voueat, vt hostem inique occidat. Nam licet Omnipotens causa sit omnium entitatum, vt pote delectationis quæ est in flagitio, & similibus, neuiquam tamen peccati. Pari modo si quis voueat si prolem, ex adulterio susceperit. Nam licet adulterij causa Deus non sit, conceptio tamen partusque factus naturalis est, Deoque ascriptus. Neque idem est de victoria, quippe cum idipsum quod est inique vincere, piaculum sit simili iure, si vitiatius aut luosor pro parto lucro votum voueat, illud quidem tenet, iuxta verbum Christi. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. Cum eo tamen id moderamine intelligitur, vt votum ex are alieno quod aliter restituere nequit, non expleat, contingeret enim tunc de rapina elemosinam erogare. Validiori denique ratione votum tenet, vbi illud miseris ad puniendum malum, vel quo ab illo cautius colibeatis. Vt si huiusmodi miseris votum. Si tale flagitium admiserit, talem faciam elemosinam, aut peregrinationem, aut seculo religiosus vale dicam. Huiusmodi enim vota vel sunt quasi opera penitentiae, patiarum iniquitatis vindicatoria, aut patiarum prohibitoria, atque adeo conditione posita tenent. De quibus inferius emunctius. Secundum dubium circa eandem conclusionem ex-

Obie-
ctio.Secunda
dubita-
tio.

di recte contraria, aut impedimenta. Dissentantur haec autem in tres ordines. Quaedam enim sunt prorsus contraria, de quibus respondetur nullatenus licere votum amittere. Haud enim licet vouere non ingredi religionem. Nam licet nemo ingredi tenetur, liberum debet esse cuiunque & semper integrum. Quapropter votum contrarium non ligat, atque adeo iniustum est, non solum tanquam vanum, verum & tanquam de re Deo odibili, quandoquidem consilia sua impendio sibi placeant. Sed arguis. Non omnia opera quae in seipsis consilia sunt, cunctis hominibus consilium est facere & ideo qui certus est non esse ad religionem aptus, vel ad peregrinationem, vouere potest non facere. Respondetur, tale votum non posse à culpa excusare. Nam qui impotens est faciendi, in casum vouet non facere, & qui quoquo pacto sperat posse iniquus est, dum se voto cohibet. Ob eandem causam nemini licet vouere aut iurare. senunquam aut ieiunaturum, aut peregrinaturum, mutuatuum aut fidei iuratum, aut quavis alia misericordiae officia nunquam indignis impensurum, quandoquidem ea facere, saepe sit consilium. Ne tamen complures condemnemus qui hoc consueuerunt, hoc intelligimus quando ea facere consilium fuerit. Nam omnibus mutuo dare & pro omnibus fidei iurare, non est consilium. Quae qui sic voueret. Non omnibus indiscriminatim mutuo, nihil mali voueret, sed qui diceret. Nulli neque villo casu. Ex his sit consequens, neque dicitur esse votum non vouendi, quoniam vouere in genere consilium est. At quoniam non cuiunque est semper consilium, licet votum facere non vouendi, nisi contra tali persona, aut cum talibus circumstantiis. Nihilominus si eo non obstante voueas, quamuis pecces, tenet tamen votum iure diuino & naturali, cui tu non poteras derogare. Colligamus ergo aemini licere huiusmodi, seu vota seu iuramenta facere, quoniam neque facta tenent. Deus nanque ascensiones, teste Dauid disponit in cordibus nostris, non descensiones. Quo circa vouendi religio suoapte ingenio & natura insinua est ad gradus promouendos homines in sublime, non ad retrahendum. Secundum gradus operum est, quae licet non secum compatiatur maiora bona, ipsa tamen per se officia sunt,

Risso.

Dubitatio.

Solutio.

Secundus

gradus

operum q̄

sub vo-

to com-

neq. ipsorum vota votorumve imple-
nis impediunt, quin ascensus fieri possint
sublimiora. Quocirca talium vota soluta
sunt. Vt si quis voto se pauperum seruitio
in hospitali mancipet, etiam si dicat, perpe-
tuo manebo, hoc inquam votum est oblig.
Neque proinde obstat quominus ille si li-
buerit citra vllam dispensationem religio-
sus fieri queat. In tertio vero ordine ea col-
locantur, quae quamuis non sint formaliter
religioni contraria, sunt tamen suapte
natura eius obstacula, vt coniugale fidei.
Qui enim matrimonium semel contractum
mauit, comigrare ad religionem viuente
coniugo nequit. In dubium ergo vertitur,
vtrū fas sit votum emittere in eundi coniugii?
Et arguitur hoc esse licitum, postquam
obiectum est bonum, ac virtuti legitimum,
& cuiunque ante emissionem voti religio-
nis integrum sit eligere quod maluerit
uendi institutum. Item, fas cuique est cele-
brandas a se nuptias iurare, quo quidem
iure iurando deinde tenetur, ergo & quisq̄
potest earundem votum emittere. Nihilominus
respondet eiusmodi vota genere
suo & obiecto non esse licita vt pote per
quae Deo offertur id, quod illi non est acce-
ptum. Non animo ob id solū, quod impedit
maius bonū, nam & matrimonium cotrahe-
re & consummare impedit religionem, sed
quia per votum offertur quod Deo non placet,
quatenus offertur impedimentum huius
consilij. Itaque potest contrahendo matri-
monium obstaculum religioni opponere,
non tamē illud voto Deo dicere. Nam esse
vouere nemo iure cogatur, compellitur
tamē vnusquisq̄. viā Spiritui sancto per im-
possibilitatem non occludere, quouq̄. sta-
tum mutes & firmes, si ei forsitan aliquando
assilare dignetur. Sed eis, saltem licet vo-
tum emittere connubialis consortij circa
copulae consummationē, quoniam illud nul-
li est religioni impedimento. Respondetur,
q̄ simpliciter votum emittit matrimonij,
ex natura rei obligat se consummare alios
casum deceptorijq̄. matrimonium esset,
ob idque dum absolute emittitur, sp̄ est il-
licitum, si autē contingere possit, vt quis
matrimonium voueret, quale fuit inter
Virginem & Ioseph, alteri videlicet voto
perpetuae virginia:is vt inque ad iudicium,
nihil aliud esset quam religionis officium.
Contra hanc autem decisionem arguitur, dicitur
De matrimonio bifariam mediani posse
sumus,

sumus. Vno modo, vt est in generatio-
nis officium, & tanquam status quidam ac
viuendi institutum. Atque hoc modo in-
dubie fatetur nemini licere voto se illi
adstringere, quoniam est status inferior
excelliorem impediens, atque adeo abusus
est voti, quod esse debet semper felicitatis
frugis aut saltem minime illi obstant. Sed
altero modo consideratur in remedium
ad compescendam illegitimam libidinem.
Et hoc pacto arguitur, quod sit eius votum
licitum. Nam carnis illecebris obuiare iu-
stum & sanctum est, & coniugale commer-
cium ad hoc est etiam munus permittum,
nihil ergo in tali voto absurditatis inest.
Propter hoc argumentum Caietan. artic.
presenti intrepidus assuevit licere in tali
casu ac tali causa votum emittere matri-
monij. Et a seiscit contra se argumentum
ex S. Thom. in quarta distinctione; i. cui
multi adhaerent, adstruentes, quod non li-
ceat solum ad vitandam fornicationem
coniugeti. Effet enim tunc coniugalis abu-
sus, qui in officium tantum concessus est.
At nihilominus responder, se nihil absur-
di in tali vsu agnoscere, quin obiectum esse
possit voti. Verum tamen quidquid sit de
vsu, dato inquam quod esset sola causa ca-
uendæ fornicationis licitus non tamen sit
inde consequens fas esse tale uotum emit-
tere. Non enim ratio quare non liceat, ea
sola est, quod obiectum per se non sit bo-
num, sed quod est impeditiuum maioris
boni. Et miror Caietan. hoc non aspexisse.
Liberum enim cuiuscunque est ac licitum
matrimonium inire, immo aliquando cõ-
siliu, quia melius est, vt ait Paulus, & con-
sultius nubere quam uri, & tamen ratio
quare non licet votum emittere est, quod
quandiu quis matrimonium non contra-
hit, liber esse debet, vt si episcopus sanctus
magis ei prosper assauerit, mutare mentem
possit. Et quod est ratio Caietani fallax sit pa-
ter, nam alias se quereret, quod liceret vo-
nere matrimonium quatenus est in officiu
si quidem bonum est. Si ergo non licet, ga-
est impeditiuum religionis. eandem ob-
causam non licebit ut est in remedium al-
terius mali. Et confirmatur. Non obstan-
te tali voto, possit uouens mutato propo-
sito ad religionem transgredi, ergo vanum
est atque adeo illicitum. Et ideo non pos-
sum de hac re Caietano non refragari. Vn-
de ad primum argumentum superius fa-

ctum iam responsum est, quod etsi conu-
biale sedus obiectum sit bonum & legit-
mum, tamen hoc tantum concluditur, qd
potest quisque illud inire, non tamẽ quod
possit votum eius emittere, quoniam van-
num esset, quando quidem eo non obstan-
te, posset ille religionem proficere. Et pari-
ter ad secundum responderetur, quod etsi li-
ceat futuras nuptias iurare, nihilominus
non obstante iuramento, licet iuranti nic-
nachalem habitum induere, neque aliter
illud tenetur implere, quam si religiosus es-
se non maluerit, aut sacerdos, qui melior
etiam status est, quoniam istæ conditiones
a iure semper intelliguntur proslire. Su-
perest autem postremum dubium, quan-
tum scilicet grauitatis in huiusmodi votis
insit quæ sunt contra consilia. Videtur
enim nunquam pertingere ad peccatum
mortale, ob id quod nullum obligat, atque
adeo neque vllum sunt excellioris frugis
impedimentum, sicuti de illo diximus, qui
se hospitali uoto adduxit. Respondetur
autem tria in ipsis pensari. Primum est
obiectum ipsum & intentum. Cum enim
dare eleemosynam, & similia consilia, non-
nunquam ad limen præcepti pertingant
(tenemur enim quandoque eleemosinam
facere) si quis ita uouerit ut proponeret
nunquam eam largiri manifeste peccaret
mortaliter, quia proponeret facere contra
præceptum. Secundo, etiam consideratur
in talibus votis repugnantia diuinæ volun-
tatis, qua ratione quis uouet Deo tanquã
gratum id quod ingratum est. Et qui hoc
sciens ac prudens faceret, non dubiũ quin
peccaret mortaliter, essent enim manife-
starius abusus voti, posset tamen ignoras
excusari. At tamen si considerentur so-
lum tanquam impeditiuum maioris boni,
non habent aliam malitiam quam vanita-
tis, quia re uera non tenent. Quare non
videntur genere suo mortalia, nisi in odiũ
ficerent religionis, nam impia essent. Quod
si arguas, nullum prorsus habere magis
quam si uoueres seruire hospitali, nega-
tur simile. Quando enim obiectum vo-
ti etiam dum est executioni mandatum,
maiori bono non obstat, votum nihil ha-
bet culpæ. At vero licet uotum coniugij
ante eius consummationem nõ impediatur
tamen quia consummatio impedit, votum
vitatur. Quod si arguas, licet iurare futu-
ras nuptias, quia semper intelligitur ex-
ceptio

Ad secũ
dũ arg-

Dubiũ
alterũ

Solutio.

Obie-
ctio.

Replica

Caieta.
Solutio.

Prima
ratio in
Caieta.

Confir-
matio.

Ad pri-
mũ arg.

ceptio, nisi iurans vouerit esse religiosus, ergo simili modo licet vouere matrimonium, respondetur, quod quando promissio fit homini, etiam sub iuramento, iure intelligitur exceptio diuini consilij, sed quia votum fit Deo, illicitum est rem illi contrariam eiusdem consilij polliceri, nisi palam exprimeres exceptionem, scilicet voueo Deo matrimonium, nisi de me ipse salubrius quidpiam disposuerit. An vero votum licitum sit, dum pro sine honorum temporalium emittitur, ambigere nemo potest. Ut si quis quid voueat, si Deus illi prosperum iter dederit, veluti Iacob, Genes. 28. aut si dederit maritum, aut proles, aut victoriam tamen nonnulli nos haereticorum irrideant, dicentes hoc esse coemere & mercari a Deo: cum tamen non sit nisi profiteri constantia nobis ab ipso prouenire, & ideo ecclesia orat pro huiusmodi bonis, quia vtilia nobis sunt ad vitam aeternam. Quare si uotum fiat sub conditione, puta, sic hoc mihi illudve acciderit, tunc ante impletam conditionem obligationem non parit. Secus si absolute fiat. Nam tunc etiam si intentio tua sit temporale illud adipisci, quamuis non adipiscaris, teneris. Ex his denum in calce quaestionis quam de uoti substantia instituius venari qui q. potest definitio nem quam multifariam Doctores quarta distinctione 38. constitunt. Debet enim definitio & genus & differentia compedio continere, quae subinde tam formam explicet quam materiam. Est ergo votum promissio deliberatae voluntatis, Deo de his quae Dei sunt facta. Genus enim est promissio ex deliberatione & proposito proficiscens. Per hoc autem quod dicitur, Deo facta, ubi intelligitur, vel diuis, separatur a promissione, quae fit hominibus, constituiturque in religionis genere. Adiectum autem est. De his quae Dei sunt, ad explicandum consiliorum materiam, quae propria est ac peculiaris voti, licet extendatur ad praecipuum.

Ad primum igitur argumentum in contrarium respondere videtur S. Thom. quod in baptismo sit votum, quamuis illud non sit opus supererogationis, sed necessitatis. Dicitur autem, inquit, votum, quia voluntarie fit, sicuti cum quis rem praecipi vouet. Quod quidem in baptismo votum M. gister Sententia quarta distinctio. 38. appel-

lat votum commune. Attamen videtur hic differre. Cui etiam, non est proprium votum, quasi praecipto adiectum, idque multis rationibus comprobatur. Primum, quod Christianus ut aegrediens Christianismi praecipta, non duplici, sed simplici peccato de inquit, quod manifestum signum est illi. Inos non obligari nisi lege simpliciter, nullo luperaddito uoto. Mox ex verbis illis patet constat. Interrogatur enim catholice minus, an abrenuntiet Sathanae, & an velit baptizari, & an credat, & respondet, abrenuncio, volo, & credo. Illa autem uerba tantum modo sunt professio legis & religionis Christianae, & assumptionis noui status, quae quidem non sunt signa noui uoti. Postremo id confirmatur, quia baptizari est necessaria obligationis praecipuum, vouere autem est liberum arbitriumque opus consilij. At non pluribus opus est. Nemo enim unquam cogitauit sic baptizari esse votum, ut sit obligatio nouae obligatione praecipi adhinita. Sicuti dum sacerdos vel monachus sua statuta profitentur modo seruanda castitatis, quae est in praecipuum nouum per uotum adiungunt, sed dicitur votum commune, pro eo quod Christianus mus est quaedam religio ad quam omnes homines tenentur, atque adeo in baptismo eandem eadem profitentur religionem, sua nimirum nomina in talem malitiam concubentes. De Iacob autem cum Deo uouit, quod fortius ei esset in Deum, dicitur est, vel quod se uoto ad id ad quod lege tenebatur, religio sua adstrinxit, vel certe uouit nouum consilij cultum. Unde subdit. Cunctorum quae dederis mihi, decimas soluam tibi.

Ad secundum de Iephthe, cum Hieronymo respondetur, fuisse in uouendo statum, quia discretionem non habuit, atque enim reddendo impium. Sunt enim, ut ait D. Thomas, nonnulla, quae non modo genere suo bona sunt, verum & in omnem euentum, qualia sunt virtutis opera. Alia vero non solum mala in genere, verum & in omni casu veluti, illa quae sunt genere suo mala. Quorum ideo priora tunc quaeque absolute vouere potest, posteriora uero, nullo pacto. Sed alia praeterea existunt quae etsi genere suo sint bona, & secundum hoc legitima voti materia, possunt tamen in euentum exire sinistram, tale fuit illud

illud quod Iephte vouit, vbi nota opus illud non fuisse indifferens, nã indifferencia iam supra ab acta sunt a materia voti, immo fuit genere suo bonũ, vtpote immolare Deo. Verũtamen qm̄ immolationis materia non fuit ab ipso præfinita, sed dixit. Quicunq; primus fuerit egressus de foribus domus meæ, cum holocaustum offeram dño, votum prudenti caruit discretione. Et similia sunt in discretis votis, cum sub nota vniuersalitatis proferunt. Videlicet voue quidquid a me pauper petierit, illi porrigere. Nã forsã a te gladium petet ad patrandũ homicidium, vel aliud qd̄ largiri nõ decet. Ea propter hmoi vota in illis euentibus quæ iure naturæ licita nõ sunt, neutiquã obligant. Atq; hac de causa Iephte fuit Iephte votum implens. Qm̄ illud suscipere natura de pecude intelligebatur, vel armento, deq; alijs animalibus sacrificio offerri consuevit. Neq; videtur vlla posse ignorantia excusari, eo qd̄ non modo hominem contra ius nature, verum & gnatam ruculentã adegit. Ea propter quod in eius historia præmittitur, videlicet spiritus sanctus factus est super Iephte, neque ad voti emissionem, neque ad eius solutionem est referendum, sed ad id quod diuino zelo animatus Ammonitas Dei hostes adortus est. Et quamuis eum inter iustos antiquæ legis Paulus commemoret, non inde fit consequens, nullum admisisse delictum. Recenset. n. & Sansonem & Dauidem, quos constat nonnunquam fuisse collapsum, tum quod alias iusti fuere, tum propter egregias eorum victorias. Ad tertium respondetur, neque votum macerationis corporis, neq; aliud quocunq; tenere, nisi quatenus est virtutis opus. Quare dum prudentiæ lineam exorbitant, obligare cessant. Quocirca Paulus ad Romanos. 12. suos alumnos commonefacit, vt exhibeant corpora sua hostiam sanctam, viuentem, Deo placentem. Ac tum demum addit. Rationabile sit obsequiũ vestrum. At vero quia homines, inquit sanctus Thomas, in his quæ ad seipsum attinẽt, plus sibi nimio iudicantes indulgent, cõsultius est, vbi de hac re dubium ingruerit præfati iudicio subdi. Percontaris autem quod nã erit iudicium transgressã lineã in huiusmodi votis? respondetur non esse aliud quam dum ius nature reclamation. Non dico quod vbi ius nature non præcipit ta-

lia ieiunia & operum asperitatem, non sint talia vota licita, alias neque quadragesima esset licita, sed quando id quod facis, legi nature aduersatur, nempe quando afflictatio in homicidium vergit, tum voti obligatio aboletur. De alio vero argumenti membro, nempe de rerum indifferencium votis iam responsum est nihil valere, quare aliquando deridicula sunt & muliercularum ludicra, quin vero aliquando execranda, vtpote quando sunt seu sortilegia & superstitiones vel deliramenta vel sacrilegia.

QVÆSTIO II.
DE VOTI VIGORE, AC
virtute.

S.Tho. 2.2. q.88. artic. 3.

ARTICVLVS I.

Utrum omne votum obliget ad suã
obseruantiam.

Onstituta voti substantia, sub
sequitur de eius vigore &
virtute indagare. Ac primum
quæritur de eius vi
obligati. An videlicet om
ne votum sit obligatorium? Et arguitur a
parte negatiua: Votum vt dicebamus est
promissio Deo facta, promissio autem sim
plex quæ sit hominibus nõ obligat. Nã iure
civilis nõ oẽ promittens soluere cogitur,
Deus aut cum bonorũ nrorum nõ egeat,
non censetur vrgentior promissorum ex
actor quã sit homo, ergo neq; semper votũ
obligat. Secũdo arguitur. Si votũ esset obli
gatorium sequeretur qd̄ nullus voutentium
meus a voti prauaricatione valeret eos ex
cusare, quia sicuti nullã Dei legem metus
causa violare licet, ita neq; vllum suscipere
votum qd̄ non optima fide soluas: con
sequens tr̄n est falsum, eo qd̄ votum, spon
taneum esse debet, voluntati autem, auctore
Aristo. metus obstat. Tertio, Nemo ad im
possibile obligatur, vsu aut nonnunquã ve
nit vt qui aliquid vouit, explere votum ne
queat, nempe aut qd̄ ex alio dependet, vt si
religionẽ vouit ad quam monachi eum ad
mittere renunt, aut si mulier quam virgi
nitatem vouerat, l. psu deinde amisit, vel
d. au.

Primũ
arg.

Secũdũ.

Tertiũ.